

D E C I Z I E

24 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

Președinte, judecătorul: Valeriu Doagă,

Judecătorii: Ala Cobăneanu, Vera Macinskaia

Maria Ghervas și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de către reprezentantul Procuraturii Generale Oleg Popov, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” și societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” cu privire la declararea nule a procesului-verbal privind rezultatele licitației, procesului-verbal al ședinței Comisiei de licitație cu privire la desfășurarea licitației și contractului de vânzare-cumpărare a obiectului la licitație cu aducerea părților în poziția inițială, împotriva deciziei Curții de Apel Bender din 20 martie 2014, prin care s-a respins apelul declarat de Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013

c o n s t a ț ă

La 30 septembrie 2013 Procuratura Generală a depus în interesele Guvernului Republicii Moldova cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” și societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” cu privire la declararea nule a procesului-verbal privind rezultatele licitației, procesului-verbal al ședinței Comisiei de licitație cu privire la desfășurarea licitației și contractului de vânzare-cumpărare a obiectului la licitație cu aducerea părților în poziția inițială (f.d.4-7).

În motivarea acțiunii Procuratura Generală a invocat că la sesizarea Serviciului Informații și Securitate a verificat legalitatea înstrăinării la licitație de către Întreprinderea de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” a țevelor de metal ce formează conducta de presiune C-1, C-3 masivul Căușeni, tranșa 1-5122 m, d-1400*2 fiind stabilite multiple încălcări a legislației ce reglementează procedura de organizare și desfășurare a licitației cu strigare.

În Hotărârea Guvernului nr. 37 din 16 ianuarie 2002 cu privire la utilizarea sistemelor de irigare nerentabilă și nefinalizate care urmează a fi casate și demontate a fost inclusă și conducta de presiune C-1, C-3 masivul Căușeni.

Având acordul Agenției “Apele Moldovei”, Întreprinderea de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” a permis comercializarea activelor neutilizate în procesul tehnologic țevile de metal de la Stația de pompare a apei nr. 1, masivul Căușeni care duc la Stația de pompare nr. 3 amplasată pe teritoriul satului Talmaza, raionul Ștefan Vodă.

La 02 februarie 2012 comisia de licitație a Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” a decis organizarea licitației la 04 februarie 2012

ora 09.00 pentru comercializarea activelor neutilizate în procesul tehnologic țevile de metal.

În comunicatul informativ care a fost publicat în ziarul local “Prier” s-a indicat doar informația despre licitarea conductei de presiune C-1, C-3 masivul Căușeni.

La licitația din 04 februarie 2012 s-a înscris un singur participant societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM”.

Prin procesul-verbal nr. 1 din 04 februarie 2012 privind rezultatele licitării, prețul de expunere a țevelor spre comercializare a fost stabilit în sumă de 2326311 lei.

În urma petrecerii licitației lotul de bunuri expuse a fost adjudecat de societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” la prețul de expunere de 2326311 lei.

În baza procesului-verbal nr. 2 din 04 februarie 2012 a ședinței Comisiei de licitație privind desfășurarea licitației obiectului conducta de presiune C-1, C-3 masivul Căușeni, tranșa 1-5122 m, d-1400*2, Întreprinderea de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” a încheiat cu societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” contractul de vânzare-cumpărare a bunului adjudecat la licitație în sumă de 2326311 lei.

Invocă că procesul-verbal nr. 1 din 04 februarie 2012 privind rezultatele licitației și procesul-verbal nr. 2 din 04 februarie 2012 a ședinței Comisiei de licitație privind desfășurarea licitației contravin legislației în vigoare și urmează a fi anulate.

La organizarea și petrecerea licitației au fost încălcate pct. 11, 17, 22, 32 din Regulamentul privind licitațiile cu strigare și reducere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 136 din 10 februarie 2009.

Actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule conform art. 220 alin. (1) Cod civil.

A mai indicat că Agenția de evaluare profesională “Vlasercom” la solicitarea Primăriei satului Talmaza a efectuat evaluarea țevelor de metal ce formează conducta de presiune C-1, C-3 masivul Căușeni și a întocmit raportul nr. 770 din 20 noiembrie 2012 în care a estimat valoarea bunurilor la suma de 4814680 lei comparativ cu prețul de 2326311 lei la care au fost vândute societății cu răspundere limitată “Stalcom-BM”.

Consideră că statului i-a fost cauzat prejudiciu material în proporții deosebit de mari, iar pe acest fapt a fost dispusă pornirea urmăririi penale în privința factorilor de decizie a Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă”.

Cere Procuratura Generală declararea nule a procesului-verbal nr. 1 din 04 februarie 2012 privind rezultatele licitației, procesului-verbal nr. 2 din 04 februarie 2012 a ședinței Comisiei de licitație privind desfășurarea licitației și contractului de vânzare-cumpărare din 04 februarie 2012 cu aducerea părților în poziția inițială.

În ședința de judecată a primei instanțe Agenția “Apele Moldovei” a depus cerere solicitând atragerea sa în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea pârților (f.d. 71, 82).

Prin încheierea Judecătoriei Slobozia din 10 decembrie 2013 Agenția “Apele Moldovei” a fost antrenată în proces în calitate de intervenient accesoriu de parte pârților (f.d. 75-77).

Prin hotărârea Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013 acțiunea depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova a fost respinsă (f.d. 101, 107-113).

Prin procura din 22 aprilie 2013 procurorul Gheorghe Mihăilă a fost împuternicit de Procuratura Generală să-i reprezinte interesele cu dreptul de a ataca hotărârile judecătorești (f.d. 50).

La 15 ianuarie 2014 procurorul Gheorghe Mihăilă a depus în interesele Procuraturii Generale apel împotriva hotărârii Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013 (f.d. 115-116).

Curtea de Apel Bender prin decizia din 20 martie 2014 a respins apelul declarat de procurorul Gheorghe Mihăilă în interesele Procuraturii Generale și a menținut hotărârea Slobozia din 16 decembrie 2013 (f.d. 138-142).

Prin procura din 20 februarie 2014 procurorul Oleg Popov a fost împuternicit de Procuratura Generală să-i reprezinte interesele cu dreptul de a ataca hotărârile judecătorești.

La 17 iunie 2014 procurorul Oleg Popov a declarat în interesele Procuraturii Generale recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bender din 20 martie 2014.

În motivarea recursului procurorul Oleg Popov a reiterat circumstanțele pricinii indicînd că instanțele de judecată eronat au concluzionat că omisiunile admise la organizarea și petrecerea licitației sunt nesemnificative și nu sunt de natură să afecteze legalitatea actelor juridice contestate în prezentul litigiu.

Instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

La petrecerea licitației contestate s-a urmărit favorizarea interesului agentului economic în detrimentul interesului statului.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Prin mandatul nr. 0297228 din 22 octombrie 2013 avocatul Nicoară Vasile a fost împuternicit de societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” să-i reprezinte interesele cu dreptul de a semna cererea, a renunța total sau parțial la pretenții, a ataca hotărârile judecătorești etc (f.d. 53).

La 11 august 2014 avocatul Nicoară Vasile a depus în interesele societății cu răspundere limitată “Stalcom-BM” referință la recursul declarat de Procuratura Generală solicitînd declararea acestuia ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 17 septembrie 2014 recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale Oleg Popov a fost considerat admisibil fără a prejudicia fondul.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referinței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel, hotărârii primei instanțe și dispunerea scoaterii cererii de pe rol din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Bender a trimis în adresa părților copia deciziei la 14 aprilie 2014 (f.d. 143-147).

Astfel, recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale Oleg Popov la 17 iunie 2014 se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, dispunînd încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 și 267.

Din actele pricinii rezultă că la 30 septembrie 2013 Procuratura Generală a depus în interesele Guvernului Republicii Moldova cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” și societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” cu privire la declararea nule a procesului-verbal privind rezultatele licitației, procesului-verbal al ședinței Comisiei de licitație cu privire la desfășurarea licitației și contractului de vânzare-cumpărare a obiectului la licitație cu aducerea părților în poziția inițială (f.d.4-7).

Prin hotărârea Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013, menținută prin decizia Curții de Apel Bender din 20 martie 2014, acțiunea depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova a fost respinsă (f.d.101, 138).

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că Curtea de Apel Bender și Judecătoria Slobozia au încălcat normele de drept procedural.

În conformitate cu art.166 alin.(5) Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată se semnează de reclamant sau de reprezentantul lui împuternicit în modul stabilit.

În conformitate cu art. 71 alin. (3) Codul de procedură civilă, procurorul este în drept să adreseze în judecată o acțiune sau o cerere în apărarea drepturilor și intereselor statului și ale societății ce țin de: a) formarea și executarea bugetului; b) protecția proprietății aflate în posesiunea exclusivă a statului; c) recuperarea prejudiciului cauzat statului; d) contestarea contractului care lezează statul în interesele lui; f) declararea, în condițiile legii, a actelor normative ale autorităților publice, ale altor organe și organizații, ale persoanelor oficiale sau funcționarilor publici ca fiind nule; g) perceperea în beneficiul statului a bunurilor dobîndite ilicit; i) protecția mediului înconjurător; j) alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 71 Codul de procedură civilă nu acordă procurorului dreptul de a înainta acțiune în interesele autorităților administrației publice, care beneficiază de o autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice, exercitîndu-și, în condițiile legii autoritatea.

La 03 iulie 2014 Parlamentul a adoptat Legea pentru aprobarea Concepției de reformă a Procuraturii nr. 122 din 03 iulie 2014.

Conform punctelor 26, 27, 28, 29, 31 și 36 a Concepției de reformă a Procuraturii, aprobată prin Legea nr. 122 din 03 iulie 2014, atribuția de reprezentare a intereselor generale ale societății trebuie interpretată în sensul “reprezentării interesului statului”. Astfel, controalele pe care în prezent Procuratura le poate efectua asupra activității autorităților publice locale sau centrale sînt considerate ca fiind nejustificate. Această atribuție seamănă mai mult cu supravegherea activității acestor autorități de către Procuratură, or atribuția de supraveghere a fost exclusă din Constituție prin Legea nr.1115-XIV din 5 iulie 2000.

Formele de control efectuate de către Procuratură asupra activității autorităților statului presupun influența acestora asupra activității administrative a altor autorități publice, iar raționamentele păstrării acestor controale – care se rezumă la ideea că altcineva nu efectuează acest control sau acele autorități care ar trebui să-l efectueze nu își îndeplinesc atribuțiile sau nu sînt eficiente – deși sînt plauzibile, nu sînt suficiente.

Comisia de la Veneția susține în principal poziția că, deși nu în termeni absoluți, Procuratura trebuie să aibă în special competențe în domeniul penal⁸.

În consecința celor menționate, atribuțiile Procuraturii privind efectuarea controalelor “în interesul statului sau al persoanei fizice/juridice” urmează a fi exercitate doar la sesizare și doar când există o bănuială rezonabilă cu privire la o infracțiune.

Atribuțiile Procuraturii urmează a fi consolidate în domeniul urmăririi penale și al reprezentării învinuirii în instanța de judecată.

Atribuția de apărare a drepturilor și libertăților cetățenilor, care vizează în special interesele persoanelor social vulnerabile/cu dizabilități, trebuie să fie exclusă treptat din competența Procuraturii. Astfel, din Codul de procedură civilă urmează să fie excluse art.71 și 72 și, pentru a nu lăsa fără suport categoriile respective de persoane, în proiectul de lege ce va fi elaborat în temeiul prezentei Concepții, la Dispoziții finale și tranzitorii, va fi stipulat faptul că în perioada de tranziție (care nu va depăși 3 ani) va avea loc o dezvoltare a instituțiilor specializate care vor acorda asistență juridică garantată de stat pentru această categorie de persoane.

Conform art. 193 alin. (1) Codul civil, autoritățile administrației publice centrale pot să dobândească și să exercite drepturi și obligații patrimoniale și personale nepatrimoniale în numele Republicii Moldova, precum și să o reprezinte în instanță de judecată, în limitele competenței.

Conform art. 23 Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990, Guvernul exercită controlul legalității și oportunității activității ministerelor, altor autorități administrative centrale și a organelor din subordine.

Guvernul abrogă hotărârile și ordinele miniștrilor, conducătorilor altor organe din subordine, ce nu corespund legilor, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, inclusiv în cazul în care a rămas definitiv actul de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către aceștia a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

Prim-ministrul Republicii Moldova poate cere dări de seamă prim-viceprim-ministrului, viceprim-miniștrilor, fiecărui ministru, conducător de autoritate administrativă centrală, de inspectorat de stat de comisie guvernamentală sau de consiliu guvernamental.

Competența de supraveghere a Guvernului se extinde și asupra persoanelor cu funcții de conducere din autoritățile prevăzute în prezentul articol.

Din prevederile legale citate rezultă că Guvernul Republicii Moldova în limitele competenței sale este în drept de a contesta contractele în cazul în care consideră că acestea lezează interesele statului.

Așadar, Procuratura Generală nu este în drept de a înainta acțiune în judecată în interesele și în numele Guvernului.

Prin adresa nr. 1514-605 din 28 octombrie 2013 Guvernul a comunicat că susține acțiunea înaintată de Procuratura Generală, însă cerere de chemare în judecată nu a depus (f.d. 51).

În conformitate cu art. 168 alin. (2) Codul de procedură civilă, judecătorul care a primit cererea de chemare în judecată spre examinare verifică dacă aceasta întrunește exigențele prevăzute de lege. Dacă cererea de chemare în judecată nu întrunește exigențele prevăzute de lege, urmează a fi aplicate prevederile art.171 alin.(1).

Prima instanță și instanța de apel nu au verificat dacă întrunește exigențele prevăzute de lege și au admis spre examinare o cerere de chemare în judecată depusă de o persoană neîmputernicită.

În conformitate cu art.267 lit. c) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care cererea este semnată sau este depusă în judecată de o persoană neîmputernicită.

În conformitate cu art. 268 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul scoaterii cererii de pe rol, procesul se termină printr-o încheiere judecătorească. În ea instanța indică modul de înlăturare a circumstanțelor specificate la art.267.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanțele judecătorești au încălcat normele de drept procedural admițând spre judecare în fond o cerere de chemare în judecată depusă de o persoană neîmputernicită, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Bender din 20 martie 2014 și hotărârea Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013 cu dispunerea scoaterii cererii de pe rol.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d), alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale Oleg Popov.

Se casează decizia Curții de Apel Bender din 20 martie 2014 și hotărârea Judecătoriei Slobozia din 16 decembrie 2013.

Se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere prin care:

Se scoatere de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Întreprinderii de Stat “Stațiunea Tehnologică pentru Irigare Ștefan Vodă” și societatea cu răspundere limitată “Stalcom-BM” cu privire la declararea nule a procesului-verbal privind rezultatele licitației, procesului-verbal al ședinței Comisiei de licitație cu privire la desfășurarea licitației și contractului de vânzare-cumpărare a obiectului la licitație cu aducerea părților în poziția inițială.

Se explică Guvernului Republicii Moldova că poate adresa instanței de judecată o nouă cerere conform dispozițiilor generale.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte,
Judecătorul:

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Ala Cobăneanu

Vera Macinskaia

Maria Ghervas

Sveatoslav Moldovan